

Mykologická exkurze Palkovickými hůrkami

Mycological field trip to the Palkovické hůrky hills

JIŘÍ LEDERER

Pržno 233, CZ-739 11 Frýdlant nad Ostravicí

Abstract: A mycological field trip to the Palkovické hůrky hills took place on September 17, 2022. Several rare and interesting species were recorded, such as *Lactarius salmonicolor* (VU), *Lyophyllum transforme* (DD) and *Bondarzewia mesenterica*.

Keywords: fungi, macromycetes, Moravian-Silesian region, mycofloristic

Taxonomické pojetí a nomenklatura: Kirk (2012)

V sobotu 17. září 2022 se sešlo na počátku trasy 15 zájemců o houby. Akce byla pořádána ve spolupráci Muzea Beskyd Frýdek-Místek a Moravskoslezské pobočky ČBS. Mykologická vycházka v oblasti Palkovických hůrek vedla od kostela v Chlebovicích, přes chlebovické kamenolomy k rozhledně Panorama a dále po severním úbočí Kabátice, okolo vrchu Kubánkov a podél Babí hory dolů přes PR Palkovické hůrky do Dolního Sklenova.

Na místě srazu byla ukázána bedla zahradní (*Chlorophyllum brunneum*), nalezená při zahájení akce v Chlebovicích. Dříve v Pobeskydí vzácnost, v posledních letech roste v okolí dosti hojně. Už na počátku trasy v intravilánu Chlebovic byly k vidění hnojník nasetý (*Coprinellus disseminatus*) a hnojník třpytivý (*Coprinellus micaceus*). I když vyrůstaly v trávniku, prozrazovaly v půdě ukryté dřevo. V zahradě na švestce byla starší plodnice sírovce žlutooranžového (*Laetiporus sulphureus*). Ten byl nalezen i dále ve svahu pod rozhlednou, ale to již trasa vedla k okraji lesa. Hned na počátku bylo zřejmé, že houby rostou masově. Kromě hezkých jedlých druhů byly nalézány také druhy zajímavé i vzácné.

Hned u chlebovických kamenolomů mohla být ukázána muchomůrka zelená (*Amanita phalloides*) se všemi hlavními znaky. Rostla zde i velmi pěkná štavnatka žlutolemá (*Hygrophorus chrysodon*), která se v Pobeskydí vyskytuje zřídka. V těchto místech byl v minulosti nalezen několikrát mohutný hřib přívěskatý (*Butyriboletus appendiculatus*), ale na něj jsme štěstí neměli. Mezi jedlými druhy dominovala muchomůrka růžovka (*Amanita rubescens*), tu si zpočátku všichni sbírali do košíků, ovšem později si ji už nikdo ani nevšímal, protože se vyskytovala v obrovském množství. V těchto místech jsme našli i několik druhů holubinek, mezi barevně nejhezčí patřila holubinka zlatá (*Russula aurea*, obr. 1). Cesta vedla stále do kopce až k prostoru rozhledny Panorama s krásnými výhledy na část Moravskoslezských a Slezských Beskyd a na města Frýdek-Místek, Havířov a Třinec.

Obr. 1. Pěkně zbarvené plodnice má holubinka zlatá (*Russula aurea*). – Foto J. Lederer

Obr. 2. Plodnice ryzce lososového (*Lactarius salmonicolor*) vyrůstaly pod jedinou jedlí v jinak listnatém lese. – Foto J. Lederer

Obr. 3. Čirůvka osmahlá (*Tricholoma ustale*) je pod buky zcela běžná. – Foto J. Lederer

Účastníci se pak vydali po lesní cestě po vrstevnici až do oblasti osady Hůrky II. Okolo rostly převážně mladší listnaté porosty tvořené javory, lípami a buky. Mezi zajímavé nalezené druhy patřil ryzec lososový (*Lactarius salmonicolor*, obr. 2), skupina plodnic vyrůstala pod mohutnou jedlí v jinak listnatém lese. Nedaleko rostlo několik plodnic líhy hranatovýtrusé (*Lyophyllum transforme*) jejíž lupeny po otlacení modrají a později šednou, od podobných druhů se liší nekulatými výtrusy. Okolo cesty rostla čirůvka osmahlá (*Tricholoma ustale*, obr. 3), která je vázaná především na buky. Přes nově vzniklé mýtiny se z cesty otevíraly pěkné pohledy na bučiny s mohutnými vtroušenými jedlemi v oblasti Babí hory, tato část Palkovických hůrek je krajinářsky nejhezčí.

Z Osady Hůrky II vedla cesta s minimálními výškovými rozdíly okolo kóty Kubánkov (660 m n. m.) a Babí hora (619 m n. m.) až k PR Palkovické hůrky. Za zmínku stojí zde na bázi staré jedle nalezená velká plodnice bondarcevky horské (*Bondarzewia mesenterica*), která patří k vzácnějším druhům. Vyrůstá v těsné blízkosti kmene zdánlivě ze země, ale je to druh dřevožijný, jehož mycelium rozkládá dřevo tlustých kořenů, kořenových náběhů a báze kmene. Až ke známému místu „Janáčkova lavička“ byl terén nenáročný, našli jsme několik skupin pěkné mísenky oranžové (*Aleuria aurantia*).

Do Dolního Sklenova ovšem znamenalo sejít prudkým, sutí pokrytým svahem. Sestup vyžadoval značnou pozornost, ale to nebránilo hledání hub. Rostlo zde několik po trase dosud nenalezených druhů, např. holubinka nazelenalá (*Russula virescens*) i pěkné plodnice hříbu modračky (*Cyanoboletus pulverulentus*). Plodnice tohoto hříbu mají hnědý klobouk i třeň, žluté rourky a po poranění ihned intenzivně modrají. Je sice jedlý, ale konzumace se nedoporučuje, protože do sebe poutá mnohonásobně více těžkých kovů (především arzenu), radionuklidů a pesticidů než ostatní hříby.

Několik posledních zájemců se ještě vydalo do prostoru bývalého hukvaldského koupaliště, kde u cesty nad ním rostl na ořešáku rezavec datlí (*Inonotus nidus-pici*). Zatím to byla pouze imperfektní plodnice, připomínající legendární „čagu“, ale časem v místě plodnice vznikne dutina, v níž se začne vytvářet jednoletá rourkatá plodnice dokonalého stadia s pohlavními výtrusy.

Vzhledem k tomu, že houby ještě týden před exkurzí skoro nerostly, byl v době exkurze jejich růst přímo explozivní, takže všichni odcházeli domů spokojeni.

Použité zdroje

Kirk P. M. (2012): Index fungorum [online]. – URL: <http://indexfungorum.org/> (navštíveno 20. 12. 2022).

Příloha č. 1 – Seznam nalezených taxonů

(sestavili J. Kocián a J. Lederer)

Seznam lokalit

1. 84a. Beskydské podhůří, 6375b, Chlebovice (distr. Frýdek-Místek): okraje cest, trávníky a zahrady v intravilánu v úseku od kostela po jižní konec ulice Vodičná, 49°39'15"N, 18°16'43"E, 360–385 m n. m.
2. 84a. Beskydské podhůří, 6375b, Chlebovice (distr. Frýdek-Místek): převážně listnatý les na severovýchodním úbočí Kabátice (601 m n. m.) v úseku od intravilánu obce (nad křížením ulic Pod Kabáticí a Vodičná) po kříž a sochu sv. Marie Goretti, 49°39'04"N, 18°16'25"E, 400–510 m n. m.
3. 84a. Beskydské podhůří, 6375d, Chlebovice (distr. Frýdek-Místek): okraje vrstevnicové lesní cesty vedoucí po severním a západním úbočí Kabátice (601 m n. m.) v úseku mezi rozhlednou Panorama a turistickým přístřeškem v místě napojení lesní cesty na modrou turistickou stezku (49°38'26,8"N, 18°16'16,5"E), 49°38'40,8"N, 18°15'52,3"E, 530–560 m n. m.
4. 84a. Beskydské podhůří, 6375d, Palkovice, Hukvaldy (distr. Frýdek-Místek): okraje převážně modré turistické stezky mezi turistickým přístřeškem (49°38'26,8"N, 18°16'16,5"E) a PR Palkovické hůrky, 49°38'00,2"N, 18°15'57,9"E, 560–655 m n. m.
5. 84a. Beskydské podhůří, 6375d, Hukvaldy (distr. Frýdek-Místek): PR Palkovické hůrky, okraje modré turistické stezky protínající rezervaci a přilehlé nejbližší porosty bučin, 49°37'58,8"N, 18°15'08,0"E, 550–580 m n. m.

6. 84a. Beskydské podhůří, 6375c, Hukvaldy (distr. Frýdek-Místek): okraje porostů podél cesty od Zadní Babí hory (546 m n. m.) k jižnímu okraji zástavby obce u mostu přes řeku Ondřejnici, 49°37'41,8"N, 18°14'03,1"E, 390–500 m n. m.
7. 84a. Beskydské podhůří, 6375c, Hukvaldy (distr. Frýdek-Místek): listnaté porosty okolo bývalého koupaliště v Dolním Sklenově a okraj místní komunikace nad ním, 49°37'45,9"N, 18°13'42,7"E, 310–330 m n. m.

houby

Agaricus campestris agg.: 2; *A. essettei*: 2; *Amanita citrina*: 2; *A. fulva*: 3; *A. muscaria*: 3; *A. pantherina*: 2; *A. phalloides*: 2; *A. rubescens*: 2, 3, 4, 5; *A. spissa*: 5; *Auricularia auricula-judae*: 2, 5; *Boletus ferrugineus*: 2; *Bondarzewia mesenterica* (49°37'57,0"N, 18°14'59,3"E): 5; *Cantharellus amethysteus*: 5; *Chlorophyllum brunneum*: 1; *Ch. rachodes*: 3, 4; *Clavulina coralloides*: 5; *Clavulinopsis helvola*: 2; *Coprinopsis romagnesiana* (DD): 4; *Coprinellus disseminatus*: 1; *C. micaceus*: 1, 2, 3; *Cortinarius bolaris*: 4; *Cyanoboletus pulverulentus*: 6; *Echinoderma asperum*: 2, 5; *Eutypa maura*: 2; *Ganoderma applanatum*: 2; *Gymnopus confluens*: 5; *G. dryophilus*: 2; *G. peronatus*: 4; *Hygrophorus chrysodon*: 2; *Hypholoma fasciculare*: 4; *Imleria badia*: 4; *Inocybe corydalina* (NT; 49°39'05,8"N, 18°16'34,9"E): 2; *I. geophylla*: 2; *Inonotus nidus-pici*: 7; *Inonotus radiatus*: 2; *Laccaria amethystina*: 5; *Lactarius blennius*: 5; *L. glyciosmus*: 4; *L. porninsis*: 2; *L. quietus*: 3; *L. salmonicolor* (VU; 49°38'47,1"N, 18°15'47,0"E): 3; *L. subdulcis*: 2; *L. subumbonatus*: 2; *L. tabidus*: 4; *L. vellereus*: 2; *Laetiporus sulphureus*: 1, 2; *Leccinum scabrum*: 2; *Lepiota castanea*: 5; *Lepista flaccida*: 5; *L. saeva*: 2; *Lycoperdon perlatum*: 5; *Lyophyllum connatum*: 3; *Lyophyllum transforme* (DD; 49°38'45,7"N, 18°15'49,7"E): 3; *Marasmius rotula*: 2; *Megacollybia platyphylla*: 2; *Mutinus caninus* (NT): 5; *Mycena crocata*: 2; *M. galopus*: 2; *M. pura*: 2, 5; *M. renati*: 2; *M. rosea*: 2; *Mycetinis alliaceus*: 3; *Paxillus involutus*: 3; *Phallus impudicus*: 2; *Russula aeruginea*: 4; *R. amoenolens*: 2; *R. aurea*: 2; *R. cyanoxantha*: 2, 5; *R. fragilis*: 2; *R. grisea*: 2; *R. integra*: 2; *R. nigricans*: 2, 3, 5; *R. nobilis*: 2, 5; *R. ochroleuca*: 4; *R. vesca*: 4; *R. virescens*: 6; *Trametes gibbosa*: 3, 4; *T. hirsuta*: 3; *T. versicolor*: 5; *Trichaptum fuscoviolaceum*: 4; *Tricholoma scalpturatum*: 5; *T. sulphureum*: 2; *T. ustale*: 3; *Sutorius luridiformis*: 3; *Xerocomellus chrysenteron*: 3; *Xerula radicata*: 2; *Xylaria polymorpha*: 2.